



Kinsa si Jaime, ang “igsoon sa Ginoo”? Panagsa ra siyang hisgotan sa Ebanghelyo (Mc 6:3), apan sa pipila ka tuig human sa Pentekostes, mitumaw siya isip pangulo, ang obispo sa katilingban sa Jerusalem. Unya, sa mikaylap na ang Ebanghelyo, giila siyang responsabli sa tanang Kristohanong katilingban, kadaghanan mga Judio nga natukod sa Palestina, Siria, ug Cilicia (tan-awa ang Mga Buhat 15:13-29).

Sa tanang Apostol, siyay labing nalambigit sa mga tradisyon (ang kaatbang nga lahi ni Pablo). Sa pakig-istonya niya sa mga magtotoo sa Jerusalem, nagtudlo siya sa mga yano ug praktikong butang dinasig sa Kaalam sa Daang Kasabotan. Atong mabati ang kalanog sa wali sa Domingo sa iyang sulat nga gipadala alang sa mga Judiong Kristyanos nga nanimuyo sa dako niyang dyosis.

Sila “ang 12 ka tribo nga nakatag sa tanang kanasoran” – ang ngalan nga gihatag sa mga Judio nga nagpuyo gawas sa yutang natawhan. Gibanabana nga nasulat ni sa mga tuig 50-60 human sa kamatayon ni Jesus.

Kay ang maong sulat wala man maghisgot og mga doktrina, nagkamenos ini ang ubang tawo. Apan sa pagkatinuod naghupot ni sa bililhon ug haom nga pagtulon-ang moral, ilabina bahin sa hustisya.

Makanunayong pagpailob

1 ¹ Si Jaime, alagad sa Diyos ug sa Ginoong JesuCristo, nangumosta sa 12 ka tribu nga nakatag sa nagkalainlaing nasod.

² Isipa nga palaran kaayo mo, mga igsoon ko, kon matagamtaman ninyo ang nagkalainlaing matang sa pagsulay. ³ Hibalo ni nga sa pagsulay sa pagtoo molambo mo. ⁴ Hingpita ang inyong kalig-on sa buhat aron kamo mismo mahingpit, walay ikasaway, ug walay mga depikto.

⁵ Kon kulang sa kaalam ang usa ninyo, papangayoa siya sa Diyos nga dali ug hingpit nga mohatag. ⁶ Apan mangayo siyang masaligon ug walay pagduhaduha. Ang magduhaduha sama sa balod sa dagat nga gidagsa ug gipadpad sa hangin. ⁷ Kining tawhana dili makapaabot og bisan unsa gikan sa Ginoo. ⁸ Wala siyay baroganan ug maduhaduhaon sa panglihok. ⁹ Papanghamboga ang kabos, kay gituboy na siya. ¹⁰ Papanghamboga sab ang adunahan kon ipaubos na. Molabay siya sama sa bulak sa kaumahan. ¹¹ Mosilang ang adlaw ug mauga ang sagbot sa kainit. Mangalaya ang mga bulak ug mawala ang katahom. Mao sab ni ang

mahitabo sa dato, mahanaw siya sa pagsunodsunod sa daghang ambisyon.

¹² Bulahan ang mapailobon nga nag-antos sa mga pagsulay. Madawat niya ang purongpurong sa kinabuhi nga gisaad sa Ginoo sa nahigugma niya. ¹³ Ayawg paingna ang gitintal: “Gikan ni sa Diyos.” Dili motintal ang Diyos ni bisag kinsa. ¹⁴ Hinunoa, ang matag usa gidani ug gitintal sa kaugalingong mga daotang pangandoy. ¹⁵ Kon ipanamkon na ang maong pangandoy, ipahimugso ini ang kamatayon.

¹⁶ Busa, hinigugma kong mga igsoon, ayawg palingla. ¹⁷ Gikan sa kahitatan ang tanang maayo ug hingpit nga gasa. Gikan ni sa Amahan sa Kahayang nga walay pagkabalhin o anino sa kausaban. ¹⁸ Sa kaugalingong kabubut-on gihatagan ta Niyag kinabuhi pinaagi sa Pulong sa Kamatuoran. Buot Niya nga mahimo tang halad sa tanang binuhad alang niya.

¹⁹ Mga hinigugma kong kaigsoonan, ayaw mog langaylangay pagpaminaw, apan ayaw pagdalidalig sulti ni kasuko. ²⁰ Ang tawhanong kasuko dili makapatumang sa hustisya sa Diyos. ²¹ Busa, wad-a ang tanang kahugawan. Isalikway ang sagad magpatigbabawng

• **1.2** Ang labing makapatandog sa pagsugod sa sulat mao ang kalig-on sa pagtoo. Si Jaime walay pagduhaduha sa iyang pagtoo, ug dako ang atong pagsalig sa baroganan: “pangayo sa Ginoo, kay mohatag siya sa tanan. Bulahan ka kon masagubang mo ang mga pagsulay.” ... sa pagtoo (b. 3). Wala ta moanhi sa kalibotan aron maglingawlingaw. Ang mahinungdanon mao ang paggamit sa panahon nga gihatag kanato sa Ginoo aron pagtubo sa hingkod nga pagkatawo. Ang wala moagig pag-antos, dyotay rag nahibaloan sa kinabuhi. Kasagaran, ang nag-antos, wala makaamgo nga daghan silag angayng pasalamatang tungod sa madaogong pag-atubang sa libingong kalisdanan.

Ang kabos gituboy na... (b. 9). Naglangkob dili tanto sa pagpakaon kay sa pagtabang nila sa pag-atubang sa kaugmaon; sa paglambo pinaagi sa kaugalingong paningkamot ug sa pagdiskobre nga wala silay mahimo kon dili unahog tagad ang kaigsoonan, ug paglihok uban nila.

Kon kulang... (b. 5). Ang Diyos naghatag sa atong gikinahanglan aron pagsulbad sa mga suliran. Ug ang kaalam naghimo natong responsabl sa kaugmaon nga gikan sab sa Diyos.

Apan mangayo... (b. 6). Ang nangayo nga walay pagduhaduha, nasayod unsa ang mga babag nga buot sa Diyos nga atong likayan.

Ayawg paingna... (b. 13). Kasagaran sa mga tawo dunay tinagong pagsukol sa Ginoo, ug walay usikang higayon sa paghimo Niyag responsabl sa ilang mga sayop.

• **16.** ...*Amahan sa...* (b. 17). Kay dili man ta makanunayon, gidapit ta ni Jaime sa paglantaw sa Amahan nga walay pagkabalhin, kansang kabalaan ug kamalipayon walay mansa. Kahibulongan kaayo ni: ang Diyos sa kinabuhing tunhay, nalipay sa atong presensya, apan kita nga nagpuyo ining panahona, dili gani makahimo pagpunting sa atong pagtagad Niya. Gikinahanglan nga makaangkon ta sa samang kalig-on ug kamakanunayon nga naa sa Diyos.

Gihatagan ta... (b. 18). Pareho ni sa giingon sa 1 Pedro 1 – pahinumdom sa bunyag kanus-a nadawat nato ang bag-onng kinabuhi. Si Jaime naghimo ining hukom: kinahanglang magbaton ta sa Pulong sa Diyos, sa pagpamalandong ini aron makakita sa gipangayo. Dili igo ang kalamboan nga daklit sa atong kinabuhi aron pagpa-

kadaotan. Dawata nga mahinangpon ang Pulong nga gitisok diha ninyo nga may gahom sa pagluwas.

²² Puy-a ang Pulong ug ayawg paminaw lang. Basig malingla mo. ²³ Ang naminaw lang sa pulong ug wala mopuyo ini ²⁴ nahisama sa nanamin nga malimot dayon sa panagway. ²⁵ Apan ang nagtutok sa balaod nga hingpit sa kagawasnon, ug hugtanong nagtuman ini, dili lang mamati unya, malimot hinunua, magkinabuhi. Makakaplag siya sa kabulahanan diha sa iyang mga buhat.

²⁶ Kon may maghunahuna nga diyosnon siya, apan dili makapugong sa dila, naglimbong siya sa kaugalingon. Walay kapuslanan ang iyang relihiyon. ²⁷ Sa mata sa Diyos nga atong Amahan, ang tiunay ug dili salawayong relihiyon naa aron pagtabang sa mga ilo ug byuda sa ilang kalisod, sa pagpabilin nga walay mansa sa kadaotan ining kalibotana.

Ang angayng pagtagad

2 ¹ Mga igsoon, kon tinuod nga nagtoo mo sa atong Ginoong Jesu Cristo, ayawg pihigpihig og tagad sa tawo. ² Pananglitan, may mosulod sa sinagoga diin nagkapundok mo, nga nagsul-ob og barong, nagsingsing og bulawan, ug kadungan niya ang kabos

nga hugawg sapot. ³ Kon hatagan ninyo sa espesyal nga pagtagad ang nagsul-ob og barong ug moingon mo: “Dali, lingkod sa kinanindotang lingkoranan” unya, moingon mo sa kabos: “Barog diha kondili, lingkod sa akong tiilan...” ⁴ Wala ba mo magbutang og kalainan tali sa duha? Wala ba mo maghukom ginamit ang duha ka matang sa bataan?

⁵ Tan-awa ra god, mga igsoon, dili ba gipili man sa Diyos ang mga kabos ining kalibotana sa pagdawat sa mga bahandi sa pagtoo ug manunod sa gingharian nga iyang gisaad sa nahigugma niya? ⁶ Hinunua, inyo silang gitamay! Dili ba, ang mga dato man ang inyong kaaway ug ang mitaral ninyo sa hukmanan? ⁷ Wala ba sila magpasipala sa Balaang Ngalan ni Cristo nga gihingalan ninyo?

⁸ Maayo ang inyong gibuhat kon tumanon ang Balaod sa Gingharian sumala sa Kasulatan: *Higugmaa ang isigkatawo sama sa imong kaugalingon*. ⁹ Apan kon may pinihig mo, nalapas ninyo ang balaod, ug gihukman na mo sa maong balaod. ¹⁰ Ang nagtuman sa tibuok balaod, apan nakasala sa usa ka bahin ini, nakalapas sa tibuok balaod. ¹¹ Ang nag-ingon: *Ayawg panapaw*, nag-ingon sab *ayaw pagpatay*. Kon wala ka

ngandam alang sa bunyag, kinahanglang molahtay ta sa dalan sa katarong.

• **2.1** Si Jaime klarong nagsulti: *Ayawg pihigpihig...* (b. 1). Karon makita kasagaran ang panaglahi. Ang maayog pamisti makadawat sa maayong pagtagad. Bisag asa, ang mga kabos gipahulat. Kon wala ta magtagad sa mga itom, o kabos, o langyaw; samtang nagtagad ta sa deawto, o bahandianon, ubp... nagbahinbahin ta sa mga tawo. Ang kanunayng maghimo ini, wala pa modawat sa Ebanghelyo.

...*gipili man...* (b. 5). Ang mga Apostol, nga nagtoo ug nagpakaylap sa mensahe nga nakapausab sa paganong gingharian sa mga Romano pulos kabos sa kwarta ug implowensiya, apan dato sa pagtoo. Gisilyohan nila ang maong pagtoo sa kaugalingong dugo. Si Jaime nagsulat alang sa mga kabos sa salapi, apan dato sa pagtoo.

Nag-ingon si Jaime nga ang mga dato nagpasipala sa ngalan ni Cristo – ang mga dato nga

walay pagtoo ug nagyagayaga sa yanong magtotoo. Naghisgot siya sa mga datang “Kristyanos” kansang estilo sa pagpuyo nagsaway sa ngalan ni Cristo. Nagpasipala sila sa ngalan ni Cristo ug nangyam-id sa Simbahan.

Nagdapat si Jaime sa Simbahan sa pagsusi sa kaugalingon kon ang pagtinagdanay ta sa usag usa nagtahod ba sa dignidad sa mga kabos. Kon ang nagdumala sa Simbahan (mga pari) nakigsalo sa pagkaon sa mga yanong pamilya o sa mga gamhanan; kon ang implowensiya mao ang mga tawo nga dakog pagtoo, o ang tigpanalipod ba sa salapi; kon ang Simbahan isog ba sa pagpanalipod sa katungod sa mga kabos.

“Balaod sa kagawasan”: Si Pablo, Juan, Pedro, ug Jaime pulos nagkasinabot sa punto nga ang Kristyanos dili makontento sa pagsunod lang sa balaod o sa agalon aron dili mahimutang sa kakuyaw. Dili gyod! Ang Kristyanos kinahanglang gawasnon ug maalamon sa ilang pagboluntaryo, ug ang bugtong balaod mao ang pagtahan sa kaugalingon kang Cristo.

manapaw, apan nakapatay, nakalap sa ka sa Balaod. ¹²Busa, sa sinultihan ug linihokan isipka nga sakop ka sa katawhan nga hukman sa Balaod sa kagawasan. ¹³Adunay hustisya nga walay kaluoy alang sa wala magpakitag kaluoy. Kay ang kaluoy labaw kay sa hukom.

Makita sa buhat ang pagtoo

• ¹⁴Mga igsoon, unsay kapuslanan sa pagpadayag sa pagtoo kon walay ikapakitang mga buhat? Ang maong pagtoo walay gahom sa pagluwas nimo. ¹⁵Kon may igsoong babaye o lalaki nga nanginahanglag sapot o pagkaon, ¹⁶ug ingnon sa usa ninyo: “Hinaot nga magmalamposon ka. Mainitan unta ka ug mabusog,” apan wala moatiman sa panginahanglan sa lawas. Unsay kaayohan ana? ¹⁷Mao sab ang pagtoo nga walay binuhatan. Patay.

¹⁸Ingna ang mohagit nimo: “Duna kay pagtoo ug may mga maayo kong buhat. Pakitaa ko sa imong pagtoo nga walay binuhatan. Ako, sa akong bahin, pakitaon tikaw sa pagtoo pinaagi sa akong mga buhat.” ¹⁹Mitoo ka ba nga usa ra ang Diyos? Maayo kaayo, apan ayawg kalimot nga nagtoo sab ang mga demonyo ug nangurog sa kahadlok.

²⁰Hoy, buangbuang, buot ka bang masiguro nga ang pagtoo nga walay binuhatan wala poy kapuslanan? ²¹Hunahunaa kuno ang atong amahan, si Abraham. Wala ba siya matarong sa paghalad sa anak nga si Isaac sa alampanan? ²²Busa, makita nga ang pagtoo nag-uban sa buhat ug nahingpit sa gibuhat. ²³Hinunoo, natuman ang pu-

long sa Kasulatan: *Mitoo sa Diyos si Abraham. Tungod ini giisip siya nga tarong ug gitawag nga higala sa Diyos.*

²⁴Busa, makita nga dili sa pagtoo lang nga matarong ang tawo, kondili sa binuhatan sab. ²⁵Sa ingon, mabasa nga si Rahab, ang puta, giisip nga tarong. Naluwas siya sa pagdawat sa mga espiya ug sa pagtudlo nila sa agianan sa pag-ikyos. ²⁶Sama nga ang lawas patay kon wala ang espiritu, patay sab ang pagtoo kon walay binuhatan.

Kasal-anan sa dila

3 ¹Mga igsoon, ayawg pasagdi nga kamong tanan mahimong magtutudlo! Sayod mo nga samag mga magtutudlo, hukman sab ta sa tumang kahigpit. ²Ang tinuod, nasayop ta sama sa uban. Ang dili makasala sa mga pulong, hingpit. Makapugong siya sa kaugalingon. ³Bokadohan nato ang kabayo aron mamanso. Tungod ini mapugngan ang tibuok lawas. ⁴Sa samang paagi, ang mga bapor, bisag unsa kadagko ug bisag ipadpad sa kusog nga hangin, mapugngan sa dyotayng timon. Mosunod ni sa timonil bisag asa. ⁵Mao sab ang dila. Gamay ning bahin sa lawas, apan makabuhat og dagkong butang.

Ang gamayng siga igo nang mosunog sa dagkong kalasangan. ⁶Ang dila sama sa kalayo, usa ka kalibotan sa daotan nga mokuyanap sa tibuok lawas. Mosunog ni sa atong kalibotan pinaagi sa kalayo sa impyerno. ⁷Gidumala sa tawo ang tanang matang sa hayop nga ihalas, ang mga langgam, ang mga mokamang ug mabuhi sa tubig. ⁸Apan walay makadumala sa

• 14. Gikinahanglan ang pagtoo aron maluwas, apan ang pagsunod ni Cristo dili lang kutob sa kahibalo; ipakita ni sa buhat, sa lihoc. Si Cristo mismo nagsulti ini sa Mt 7:21: “Dili ang tanang nag-ingon nako: Ginoo! Ginoo!, maka-sulod sa gingharian sa Langit...”

Lantawon ta ang duha ka pananglitan nga gikuha ni Jaime sa Daang Kasabotan ug itandi sa Hebreo 11:31, ug sa Rom 4 (Gal 3). Morag mogawas nga si Jaime ug si Pablo naghimog

managlahing pagtulon-an gikan sa samang pananglitan. Si Pablo nag-ingon: “Si Abraham gitarong tungod sa pagtoo ug dili tungod sa pagsunod sa Balaod.” Samtang si Jaime, nag-ingon nga “naluwas sila, kay gipuyo nila ang pagtoo.” Sa pagkatinuod, ang gipasabot ni Jaime mao ang pagdasig sa gugma. Mao sab ni ang buot ipasabot ni Pablo sa pag-ingon: “...pagtoo nga naglihok pinaagi sa gugma.” (Gal 5:6).

dila. Latigo ni nga dili kapoyan, puno sa makamatayng hilo. ⁹Gigamit ang dila alang sa pagdayeg sa Diyos, atong Amahan; sa pagpanghimaraot sa gilalang sa dagway sa Diyos. ¹⁰Gikan sa baba mogawas ang panalangin ug ang panghimaraot.

Kaigsoonan, dili ni ang kinahanglang mahitabo. ¹¹Mogawas ba gikan sa usa lang ka tinubdan ang tab-ang ug parat nga tubig? ¹²Mamunga bag olibo ang igos o ang paras igos? Hinunua, dili makahatag og tab-ang nga tubig ang dagat.

Ang matuod nga kaalam

• ¹³Kon giisip mo ang kaugalingon nga maalamon ug makinaadmanon ipakita ni sa maayong pagkinabuhi. Himoang sanglitanan ang imong mga lihok alang sa uban sa tumang pagpabubos. ¹⁴Apan kon puno sa kasina ug ambisyon ang kasingkasing, ayawg panghambog. Gitabonan lang ang kamatuoran. ¹⁵Wala maggikan sa kahitas-an ang maong kaalam kondili, sa kalibotang yutan-on ug yawan-on. ¹⁶Hain gani ang kasina ug ambisyon, naa sab ang kasamok ug ang daotang mga buhat. ¹⁷Apan ang kaalam nga naggikan sa kahitas-an putli ug mahigugmaon sa kalinaw. Ang mga tawo nga nakaangkon ini, masinaboton ug maminawg mga sugyot. Tugob sila sa kaluoy ug maayong buhat, maki-

angayon ug dili tigpakaaron-ingnon. ¹⁸Ang makigdait nga nagpugas sa kalinaw, moanig hustisya.

Mga daotang ambisyon

4 • ¹Unsay hinungdan sa inyong panag-away ug panagbingkil-bingkil? Dili ba ang mga pangandoy nga nagdibal sa inyong kailadman? ²Kon nangandoy mog butang, apan dili makab-ot, andam mong mopatay tungod ini. Kon dili makab-ot ang gitinguha makig-away mo. Ang tinuod, dili ninyo maangkon ang gitinguha, kay wala mo mag-ampo alang ini. ³Mag-ampo mo, apan dili makadawat, kay daotan mog tuyo sa pag-ampo. Gamita lang ni alang sa kaugalingong kalipay. ⁴Mga mananapaw! Wala ba mo masayod nga supak sa Diyos ang paghigugma sa kalibotan? Busa, ang mopili sa kalibotan nga iyang hini-gugma makaaway sa Diyos.

⁵Tataw kaayo nga wala masayop ang kasulatan sa pag-ingon nga ang atong espiritu may hilig sa kamadalidion. ⁶Apan gibuntog ni sa gugma sa Diyos. Nag-ingon sab ang Kasulatan: *gipakgang sa Diyos ang mga garboso, apan manggihatagon siya sa mapaubsanon.* ⁷Busa, pahinonti ang Diyos. Santaa ang yawa, ug mopahilayo ni. ⁸Paduol mo sa Diyos, kay makigsuod pod siya. Hugasi ang kamot, kamong makasasala. Putlia

• **3.13** Adunay daghang tawo sa atong taliwala nga nagtoo nga “nasayod sila sa tanan.” Ang tinuod nga kaalam makita sa panglihokli-hok. Unsay kapuslanan sa kasinatian? Ang tinuod nga maalamon naghiusa sa katawhan. Ang dili matuod nga kaalam nagpatibulaag ug nagbahinbahin. Si Jaime naghisgot sa praktis ug dili sa pulong lang nga kaalam. Ang tinuod nga maalamon naglihok alang sa hustisya ug kalinaw.

• **4.1** ...tuyo sa pag-ampo (b. 3). Si Jaime nag-ingon nga ang pag-ampo makahatag sa mga butang aron makatubag ta sa plano sa Diyos (tan-awa ang 1:5-8). *Mag-ampo mo, apan dili makadawat...* mopuli sa gugma sa Diyos sa atong kasingkasing.

Unsay paghigugma sa kalibotan nga makabag sa tubag sa atong pag-ampo? Mas

detalyado ning pamahayaga sa komentaryo sa Jn 3:17 ug 1 Jn 2:15. Ang Diyos nagdapit nato sa paghigugma sa iyang gihimo. Gilantaw ni nga paagi sa pagpakigsuod niya; ug pagsalikway sa dili makatubag sa maong gugma. “Ang paghigugma sa kalibotan” nagpasabot sa pagpangandoy ug paghupot sa mga butang, sa walay paglantaw sa Diyos ug sa kaigsoonang gihatag kanato sa Diyos. Panapaw ni sama sa giingon sa Ebanghelyo: “Walay tawo nga makaalagad og duha ka agalon” (Mt 6:24). Ang katawhan dili makabahin sa gugma tali sa Diyos ug sa kalibotan, ug dili ta makahangyo sa Ginoo sa paghatag sa mga hakog tang ambisyon.

Ang pagsaway sa uban nagpasabot sa pagbiaybiay sa balaod sa gugma. Kinahanglan nga makita, ug usahay, masulti ang sayop sa usa ka lihok, apan wala ta tugti sa Ginoo paghukom ug pagpanghimaraot sa kaigsoonan. Pagkadakong

ang kasingkasing, kamong maduhaduhaon. ⁹Ilha ang kalisod, pagsubo ug pagbakho. Himoang kasakit ang katawa ug kalipay ang kasub-anan. ¹⁰Pagpaubos atubangan sa Ginoo ug ibayaw mo.

¹¹Ayaw pagsinawayay, mga igsoon. Ang modaot o mohukom sa igsoon nagsulti batok sa Balaod ug naghukom sa Balaod. Kon gihukman nimo ang Balaod, wala ka magtuman sa Balaod kondili, imo ning gihukman. ¹²Apan usa lang ang magbabalaod ug ang maghuhukom: ang may gahom pagluwas ug pagsilot. Busa, kinsa ka man nga mohukom sa silingan?

¹³Pamati kamong nag-ingon: “Karon o ugma ba mopanaw mi sa maong syudad diin mopuyo mig usa ka tuig aron pagnegosyo ug pag-asenso.”

¹⁴Apan wala mo masayod unsay dangatan sa inyong ugma. Unsa unya ang inyong kinabuhi? Yamog lang ni nga mahanaw dayon. ¹⁵Ingna hinuon: “Kon motugot ang Diyos, mabuhi mi, ug kini o kanay among buhaton.”

¹⁶Apan dili! Nanghambog mo sa inyong mga laraw: daotan ang walay ulaw ug garboso. ¹⁷Ang nasayod sa maayo, apan wala magbuhat ini, nakasala.

Walay palad ang adunahan

5 ¹Pamati karon, mga dato. Pagbakho mo ug pagdangoyngoy, kay moabot na ang katalagman.

sala kon sa Simbahan mismo, ang “Kristyanos” nagsigi lag paniid, pagsusisusi, pagsalikway ug pagpanghimaraot sa gisulti, gisulat ug gibuhat sa ubang Kristyanos nga dunay mga apostolikang katuyoan! (Tan-awa ang Rom 14:4 ug Mt 7:1).

...*mga laraw* (b. 16). Kanunay tang nangandoy unsaon pagtigom og daghang salapi, unsay paliton, unsaon paglingawingaw. Ang pait, kay nakalimot ta paghimo sa tarong. Nasayod ta nga kinahanglan ning buhaton, ug nasayod sab tag unsaon. Apan wala ta masayod og kanus-a ta makahigayon sa pagbuhat ini. Mamatay ta nga walay nahimo sa angayng buhaton.

• 5.1 Ang mga dato mawad-an sa natigom nga nakurakot nila pinaagi sa panglupig. Lamyon sila sa tumang pagbasol pareho sa

²Nangadunot ang inyong mga bahandi. Gikaon sa mananap ang mga sapot. ³Gitay-an ang inyong mga bulawan ug salapi. Saksi batok ninyo ang taya. Sama sa kalayo, mohurot ni sa inyong karne. Kay nagtipun-og ang inyong mga bahandi ining ulahing mga adlaw.

⁴Gitikasan ninyo ang mga mamumu nga nangani sa inyong kaumahan. Nagsinggit karon sa kahitasan ang ilang suhol. Miabot sa dalunggan sa Ginoo nga Labing Gamhanan ang inagulo sa mag-aani. ⁵Unya, nagpuyo mo sa kaharuhay ug kalingawan ining kalibotana. Nalipay mo, samtang ang uban gipamatay. ⁶Gisayonsayon lang ninyo pagsilot ug pagpatay ang walay sala, kay dili sila makasukol ninyo.

Mahinangpong paghulat sa Ginoo

⁷Busa, pailob mo, mga igsoon, hangtod sa pag-abot sa Ginoo. Sudonga ang mag-uuma nga nagpaabot sa bililhong bunga sa yuta. Naghulat siyang mahinangpon, apan mapailubon, sa ulan sa tingpugas ug sa ulan sa dili pa ang ting-ani. ⁸Paghulat sab mo ug dasiga ang kaugalingon, kay hapit na moabot ang Ginoo.

⁹Mga igsoon, ayawg away-away sa usag usa aron dili mo silotan: Tan-awa, naa na sa pultahan ang maghuhukom.

¹⁰Himoa alang ninyo nga sumbanan sa kamapailobon ang pag-antos sa mga propeta nga nanagna sa ngalan sa

kalayo nga milamoy sa makasasala. Ang ilang bahandi mawagtang sa adlaw sa hukom:

a. tungod sa inhustisya nga ilang gibuhat aron pag-angkon ini o sa ilang pagkumkom sa suweldo nga angay sa mga trabahador;

b. tungod sa pag-usik-usik: alang sa kahilayan ug kabuhong.

c. kay naghukom sila sa huyang nga katawhan sa kamatayan.

Ang nahitabo sa mga kabos sa panahon ni Jaime, nahitabo na pod karon. Ang nagpahimulos sa haruhayng kinabuhi dakog utang sa duha ka bilyon nga miserableng katawhan. Matag tuig, ang pagpanalipod sa ilang mga pribilhiyo naghatod sa dili makiangayong kamatayan sa minilyon ka tawo – pinaagi sa gutom, pagdaugdaog, ug gubat.

Kinsay responsabli ining kahimtanga, diin ang

Ginoo. ¹¹ Sud-ongag naunsa nga ang mapailobon gitawag na karon og bala-an. Nadunggan ninyo ang pag-antos ni Job ug nasayrag giunsa siya pagtagad sa Ginoo sa kaulahian. Ang Ginoo maluluy-on, nagpakita sa dakong kaluoy.

¹² Labaw sa tanan, ayawg panumpa; ayawg panumpa sa langit ug sa yuta. Ayawg batasana ang pagpanumpa. Himoa nga ang imong Oo, Oo gyod; ug ang dili, dili pod. Basig pakasad-on ka ug hukman.

Ang masakiton

• ¹³ May usa ba ninyo nga nawad-an sa kadasig? Paampo sa siya. May nalipay ba sa inyong kauban? Paawita siya sa Diyos. ¹⁴ May nasakit ba? Ipatawag ang mga magulang sa Simbahan. Iampo siya ug hilogan sa lana sa ngalan sa Ginoo. ¹⁵ Ang pag-ampo nga gilitok sa pagtoo makaluwas sa masakiton. Ba-

yawon siya sa Ginoo ug kon nakasala, pasayloon.

• ¹⁶ Pangompisal sa usag usa sa inyong mga sala ug pag-ampo alang sa usag usa aron mangaayo mo. Gamhanan ang pag-ampo sa tawo nga tarong basta molahutay siya. ¹⁷ Tawo lang si Elias nga sama nato. Apan dihang mainiton siyang nag-ampo nga dili moulan, wala moulan sa yuta sulod sa tulo ka tuig ug tunga. ¹⁸ Unya, nag-ampo siyang usab. Mipaulan ang langit, ug ang yuta mihatag sa abot.

¹⁹ Mga igsoon, kon may mahisalaag ninyo sa kamatuoran, ug may makapabalik pod niya sa maong kamatuoran, ²⁰ makapaniguro mo: Ang makapabalik sa makasala gikan sa sayop nga dalan makaluwas sa iyang kalag sa kamatayon. Pasayloon siya sa daghang kasal-anan.

nangingkamot pag-edukar ug pag-organisa sa mga mag-uuma ug mamumuo gihulga nga kawad-an sa trabaho o dili ba, sa kinabuhi, samtang daghan kaayo ang nag-ilaid sa kaignoranti ug gutom?

• 13. Nasayran nato sa mga pulong ni Jaime, nga ang Simbahan nagpadayon, ug magpadayon pag-atiman sa masakiton. Ang kaluwasan nagpasabot sa kahimsog sa lawas ug sa espiritu. Sa Ebanghelyo gipakita nga ang ikaduha maoy labing importanti, ug ang Diyos kanunayng naghatag ini, bisag dili sa lawasngong kahimsog.

Sa Ebanghelyo, si Jesus nagtapion sa iyang kamot sa masakiton, ug sa pagpadala niya sa mga magwawali, gisugo sila sa pagtapion sa ilang kamot sa mga masakiton, o pagdihog nila sa lana (Mc 6:13, 18). Ang pagtapion sa kamot nagkahulogan sab sa pagbalhin ngadto sa tawo sa gahom nga makaayo niya, sa ngalan ni Cristo ug sa iyang awtoridad. Bahin sa lana, gigamit ni sa pagtambal, apan si Cristo naghatag ining gahoma sa pag-ayo sa kalag ug lawas. Kining duha ka timaan mahimong iuban sa pag-ampo.

Ang mga pangulong responsabli sa mga Kristohanong katilingban, pari o lego, mobisita sa mga masakiton ug mag-ampo alang nila, uban ang paghangyo sa Ginoo sa pag-ayo nila pinaagi sa pagtoo. Sa samang higayon, sultihan ang masakiton sa paghinulsol sa mga sala ug sa pag-andam sa pagdawat sa grasya sa Ginoo.

Kon ang Simbahan maghisgot sa sakramento sa masakiton, nagpasabot ni sa paghilog sa lana nga himoon sa nakadawat sa opisyal nga gahom alang ining sakramentoha. Hangtod karon, ang mga pari lang ang makahimo ini, ang naglambigit sa tibook Simbahan.

Apan ang kamatuoran nga ang paghilog sa lana masakramento lang pinaagi sa pari wala magpasabot nga dili makahimo ang mga pangulo sa Kristohanong katilingban sa pag-ampo, paghilog, ug pagtapion sa kamot sa mga masakiton. Kon mangako sila sa paghimo ini uban ang pagtoo, ug sa ngalan sa Simbahan, magdugang pagpangilabot ang Ginoo aron pag-ayo sa mga masakiton ug pag-andam nila sa pagbag-o.

Dakong sayop sa nangaging katuigan nga ang paghilog sa lana gihimo lang alang sa mga himalasyon ug gitawag nig "hilog sa himalasyon". Dakong sayop sab ang pagpaabot nga ang masakiton kawad-an una sa panimuot aron dili mahadlok, kay duol na ang kamatayon.

Tan-awa ang komentaryo sa Lc 10:9.

• 16. Si Jesus miingon kang Pedro: "... ang imong gaposon dinhi sa yuta gaposon sab sa langit..." (Mt 16:19). Mao pod ni ang iyang gisulti sa tanang apostoles: "Ang mga sala nga inyong pasayloon, mapasaylo..." (Jn 20:23). Kini pod ang iyang giingon sa Simbahan (Mt 18:18). Buluhaton sa kaparian sa Simbahan ang paghukom sa pagpasig-uli sa mga makasala sa katilingban ug sa Diyos. Apan, sa daghang higayon, nagkinahanglan ta sa pasaylo sa usa o sa daghang tawo nga atong nasad-an ug kinahanglang hangyoon nato sa tumang pagpaubos sa pagpasaylo sa igsoon diha sa pagtoo kapasayloan sab sa atong Ginoo.

Sa samang higayon, maayong butang ang pagsumbong sa atong kasaypanan sa makasabot. Ang pagsalig sa usa ug ang kaluoy sa uban: wala nay lain nga mga gikinahanglan aron magpataliwa ang Ginoo.